

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та підприємництва

Кафедра економіки

Я.В. ПАЛАМАРЕНКО

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

Програма виробничої практики студентам денної та заочної форми навчання галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність для здобуття першого (бакалаврського) освітнього рівня

ВІННИЦЯ 2020

Паламаренко Я.В. Програма виробничої практики студентам денної та заочної форми навчання галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність для здобуття першого (бакалаврського) освітнього рівня. Вінниця: ВНАУ, 2020. 16 с.

Автори:

Я.В. Паламаренко
кандидат економічних наук,
ст. викладач кафедри економіки

Затверджено до видання науково-методичною комісією ВНАУ (протокол № 4 від 15 жовтня 2020 р.) за поданням навчально-методичної комісії факультету економіки та підприємництва (протокол № 3 від 12 жовтня 2020 р.)

Програма виробничої практики студентам денної та заочної форми навчання галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність для здобуття першого (бакалаврського) освітнього рівня. Вінниця: ВНАУ, 2020. 16 с.

Програма включає комплекс рекомендацій навчально-методичного характеру з організації і виконання звіту при проходженні виробничої практики студентами галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Наведені вимоги до оформлення, змісту та структури звіту з виробничої практики, порядок її виконання та організація захисту. Наводиться орієнтовний перелік баз практики та критерії оцінювання.

© Я.В. Паламаренко

© ВНАУ, 2020

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Мета і завдання виробничої практики.....	5
2. Організація проведення виробничої практики.....	6
2.1. Вимоги до бази проведення виробничої практики.....	6
2.2. Організація керівництва практикою	6
2.3. Обов'язки студентів-практикантів.....	7
3. Зміст виробничої практики	8
3.1. Організаційні засади функціонування підприємства.....	8
3.2. Фінансово-економічні показники діяльності підприємства.....	8
4. Темі та методика виробничої практики	9
4.1. Основні фонди підприємства	9
4.2. Виробнича програма та виробнича потужність підприємства	9
4.3. Персонал підприємства і продуктивність праці	9
4.4. Оборотні фонди та обігові кошти підприємства	9
4.5. Оплата праці на підприємстві	10
4.6. Собівартість продукції підприємства	10
4.7. Система планування на підприємстві	10
4.8. Фінанси, прибуток та рентабельність	10
4.9. Інвестиції підприємства та їх ефективність	11
4.10. Інноваційна діяльність підприємства	11
4.11. Антикризова діяльність підприємства	11
5. Звітність за результатами виробничої практики та	12
6. Підведення підсумків практики.....	14
7. Список додаткової літератури.....	15

ВСТУП

Виробнича практика є продовженням навчального процесу в умовах конкретного підприємства, державної установи та інших організацій. Аналіз господарської діяльності посідає важливе місце в процесі підготовки і прийняття управлінських рішень і є невід'ємною частиною планування діяльності підприємств усіх форм власності та господарювання.

Основною метою практики є поглиблена розробка одного з питань організаційно-управлінської, виробничо-комерційної, господарсько-економічної діяльності підприємства або інших об'єктів дослідження і на його основі розробка та обґрунтування рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності об'єкта дослідження.

Об'єктами практики встановлюються підприємства (бази практики) різних форм власності і типів господарювання, і які здатні створити умови для виконання програми практики. Розподіл студентів за базами та призначення керівників практик здійснюється випусковими кафедрами оформлюється наказом ректора. Керівник практики від кафедри контролює та консультує студента в напрямку виконання програми практики. Зі свого боку підприємство також призначає керівника практики, який виконує керівництво і контроль проходження практики на підприємстві, а після її закінчення дає відгук і оцінку роботи студента.

У період практики студент виконує роботу на відповідному робочому місці під керівництвом керівника практики від підприємства. На період практики студенти можуть бути тимчасово зараховані на штатні посади, якщо робота на цій посаді в повному обсязі відповідає програмі практики. Допускається проходження практики студентом на власному підприємстві, за умови підтвердженні діяльності підприємства та можливості виконання студентом програми практики.

При направленні на практику студенти одержують наступну документацію: програму практики, щоденник практики, в якому зазначено календарний план проходження практики. Робочий час студента-практиканта визначається відповідно діючого на підприємстві (в організації) внутрішнього трудового розпорядку і режиму роботи.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ТА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Виробнича практика є продовженням навчального процесу в умовах конкретного підприємства, державної установи та інших організацій.

Метою виробничої практики є систематизація, закріплення і поглиблення теоретичних знань та набуття практичних навичок з організації фінансово-економічної діяльності підприємств, розвиток науково-дослідної роботи студентів освітньо-кваліфікаційного рівня магістр. А також оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Виходячи із вказаної мети, завданнями виробничої практики є:

- ознайомлення з організаційними засадами функціонування підприємства – бази практики, його історією, структурою виробництва, процесом управління та динамікою розвитку;
- дослідження фінансово-економічних показників діяльності підприємства, ефективності управління на підприємстві фінансовими ресурсами, основними фондами, оборотними коштами та трудовими ресурсами;
- засвоєння сучасних методик аналізу із застосуванням математичних та статистичних прийомів та методів;
- підбір матеріалів для використання їх у звіті про проходження виробничої практики, у дипломному проектуванні та інших науково-дослідних роботах студентів;
- розробка організаційних, економічних, екологічних та соціальних заходів, в тому числі й щодо впровадження виробництва екологічно чистої продукції, які можуть покращити використання підприємством природних ресурсів, або зменшити ним забруднення довкілля;
- формування вмінь щодо комплексного системного оцінювання основних показників в господарсько-фінансовій діяльності підприємств;
- формування практичних навичок здійснення економічного аналізу та використання його результатів для прийняття ефективних управлінських рішень на підприємстві.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

2.1. Вимоги до бази проведення виробничої практики

Об'єктами виробничої практики повинні виступати державні установи та організації, підприємства різних форм власності та організаційно-правових форм, які є юридичними особами та здійснюють один чи декілька видів економічної діяльності за Державним класифікатором видів економічної діяльності ДК 003-2005. Це повинні бути підприємства, які застосовують передові форми та методи ведення господарства та управління. Високий рівень професіоналізму фахівців базових підприємств повинен забезпечувати можливість сприяння студентам у набутті професійних умінь та навичок. З такими підприємствами інститут повинен укласти відповідні договори на проведення виробничої практики. Крім того, студенти можуть самостійно вибрати для себе відповідне місце проходження практики, але при цьому повинні дотримуватися вимог, які висуває ВНЗ до підприємств, що є базами практики.

Підприємство, де студент проходить практику, стає об'єктом проведення самостійного прикладного дослідження та виконання програми практики на матеріалах реального підприємства. Співпраця навчального закладу, студента та підприємства, що є базою практики, дозволяє сформулювати тему реального дослідження, яка повинна бути корисною для підприємства і виконуватись на його замовлення відповідно до вимог проведення державної атестації випускника.

2.2. Організація керівництва практикою

До обов'язків керівника практики від випускових кафедр належать:

- ознайомлення студентів із завданням практики;
- надання студентам, інформації про необхідність визначення ними баз практики й одержання листів-угод, оформлених належним чином;
- розгляд пропозицій щодо бази практики спільно із завідувачим кафедрою і керівниками практики;
- організація інших (на відміну від запропонованих) баз практики разом з керівниками практики (у разі необхідності);
- надання студентам інформації про системи звітності;
- консультування студентів у процесі проходження практики за затвердженим на кафедрі графіком;
- вирішення організаційних питань, що виникають у процесі проходження практики;
- організація захисту студентами звітів.

Підготовка наказу про проходження студентами практики, проведення загальних зборів студентів перед їх виходом на практику, видача студентам щоденників практики з поясненнями щодо їх заповнення й оформлення здійснюється відділом практики інституту.

2.3. Обов'язки студентів-практикантів

Студенти при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики отримати необхідні консультації від керівника про оформлення всіх потрібних документів;
- вчасно прибути на підприємство - місце проходження практики;
- дотримуватися діючих на підприємстві чинних правил внутрішнього трудового розпорядку;
- виконувати правила техніки безпеки на підприємстві;
- ознайомитися зі структурою підприємства;
- вивчити необхідну звітну документацію;
- ознайомитися зі схемами управління підприємством;
- вивчити обов'язки посадових осіб відділів маркетингу, збуту, зовнішньоекономічних зв'язків і інших відділів;
- ознайомитися з планом заходів підприємства, особливо тих, що стосуються розвитку виробничої і збутової діяльності;
- брати участь у складанні договорів, ділової кореспонденції різних видів, управлінських документів;
- вести щоденник, у якому нотувати інформацію, необхідну для виконання завдань практики та написання звіту, оформити його належним чином після закінчення практики;
- подати керівникам письмовий звіт про проходження практики для перевірки;
- захистити звіт про проходження практики.

3. ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Практикант повинен вести щоденник, де він в стислій формі записує зміст виконаної роботи, свої спостереження і висновки. Наприкінці практики щоденник завіряється підписами керівника практики від підприємства та печаткою підприємства.

Під час практики студент виконує звіт, який містить відповідні структурні підрозділи:

3.1. Організаційні засади функціонування підприємства

Розділ передбачає вивчення наступних питань:

- організаційно-правову форму діяльності підприємства;
- характеристику установчих документів підприємства;
- історію становлення та розвитку підприємства;
- структуру та систему управління підприємством;
- регламентацію діяльності функціональних служб підприємства;
- виробничу структуру підприємства, номенклатуру його продукції, зміну її в часі, основних постачальників, споживачів і конкурентів.

3.2. Фінансово-економічні показники діяльності підприємства

Під час вивчення даного розділу досліджуються такі питання:

- ефективність використання основних виробничих фондів підприємства, з виділенням природоохоронних фондів;
- використання оборотних засобів підприємства, в тому числі швидкості їх обертання;
- управління трудовими ресурсами на підприємстві, в тому числі структуру та плинність кадрів, рівень зарплати,
- фінансові ресурси підприємства - власні, державні та запозичені (кредитні) ресурси;
- доходи, прибуток, собівартість, витрати (в т. ч. умовно-змінні та умовно-постійні) і рентабельність підприємства;
- інвестиційну та інноваційну діяльність підприємства (структуру інвестиційного портфелю, ефективність використання інвестицій, впровадження природоохоронних інновацій, розвиток екологічно чистого виробництва).

Всі показники студенти повинні проаналізувати за 3 попередніх роки.

4. ТЕМИ ТА МЕТОДИКА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

4.1. Основні фонди підприємства

Сутність основних фондів, їх класифікація (за галузевою належністю, функціональним призначенням, участю у виробничому процесі, матеріальним складом тощо). Поняття про структуру основних фондів. Оцінка вартості основних фондів (первісна, відновна, справедлива, залишкова, ліквідаційна). Фізичний і моральний знос основних фондів. Амортизація основних фондів. Методи нарахування амортизації: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий. Просте й розширене відтворення основних фондів. Показники використання основних фондів. Ефективність відтворення та використання основних фондів.

4.2. Оборотні фонди та обігові кошти підприємства

Виробнича потужність: поняття, види, особливості її обчислення. Показники використання виробничої потужності. Шляхи підвищення ефективності використання виробничої потужності. Сутність, класифікація і структура оборотних коштів підприємства. Кругообіг оборотних коштів підприємства. Поняття про оборотні фонди та фонди обігу, характеристика їх елементів (виробничих запасів, незавершеного виробництва, витрат майбутніх періодів, готової продукції, дебіторської заборгованості, грошових коштів). Нормування оборотних коштів. Показники використання оборотних коштів (коефіцієнт оборотності, коефіцієнт завантаження, період одного обороту, рентабельність оборотних коштів). Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів. Сутність нематеріальних активів, їх склад. Характеристика об'єктів промислової та інтелектуальної власності, інших нематеріальних ресурсів. Оцінка нематеріальних активів. Амортизація нематеріальних активів.

4.3. Виробнича програма та виробнича потужність підприємства

Класифікація виробничих процесів і принципи їх раціональної організації. Типи виробництв: одиничне, серійне, масове. Поняття про виробничий і технологічний цикли. Розрахунок тривалості технологічних циклів залежно від способу поєднання технологічних операцій. Поточковий і непоточковий методи організації виробництва. Параметри роботи поточної лінії. Форми раціональної організації виробництва: концентрація, спеціалізація, кооперування, комбінування, конверсія, диверсифікація, їх сутність і соціально-економічне значення.

4.4. Персонал підприємства і продуктивність праці

Поняття трудових ресурсів і персоналу підприємства. Класифікація і структура персоналу виробничого підприємства. Характеристика категорій персоналу (керівників, спеціалістів, службовців, робітників). Показники наявності та руху персоналу. Методи визначення планової чисельності робітників. Продуктивність праці як показник ефективності організації праці персоналу. Поняття виробітку, методи його визначення. Поняття і види

трудомісткості. Чинники зростання продуктивності праці. Мотивація трудової діяльності працівників підприємства. Класифікація методів мотивації (економічні прямі, економічні непрямі та негрошові).

4.5. Оплата праці на підприємстві

Поняття оплати праці. Основна і додаткова оплата праці. Функції заробітної плати як економічної категорії: відтворювальна, стимулююча, регулююча, соціальна. Організація оплати праці на підприємстві. Тарифна система оплати праці. Погодинна та відрядна форми оплати праці. Системи оплати праці: пряма відрядна, непряма відрядна, відрядно-преміальна, відрядно-прогресивна, акордна, проста погодинна, погодинно-преміальна. Сучасні форми оплати праці персоналу. Система участі у прибутках як додатковий засіб мотивації праці.

4.6. Собівартість продукції підприємства

Поняття собівартості. Види собівартості. Поняття цехової, виробничої та повної собівартості продукції. Калькулювання собівартості. Об'єкти калькулювання, калькуляційні одиниці, статті калькулювання. Методи калькулювання. Характеристика основних калькуляційних статей витрат. Проблеми розподілу непрямих витрат при калькулюванні у багатопродуктовому виробництві. Пошук резервів зниження собівартості продукції підприємства. Поняття, роль і функції ціни в ринковій економіці. Класифікація цін. Структура оптової ціни виробника, відпускної та роздрібною ціни. Методи ціноутворення на підприємстві. Цінова політика підприємства. Державне регулювання цін на продукцію підприємств.

4.7. Система планування на підприємстві

Планування - головний інструмент управління діяльністю підприємства. Принципи планування. Вибір та обґрунтування цілей діяльності підприємства - найважливіший етап планування. Система планів, що розробляється і використовується на підприємстві. Класифікація методів планування. Маркетингова діяльність (принципи, функції, концепції) як засіб для визначення можливості загрози, аналізу внутрішнього середовища та правильного вибору цілей і стратегії підприємства. Стратегічне, тактичне й оперативне планування. Поняття про календарне планування та диспетчеризацію. Бізнес-планування: призначення, функції, основні розділи.

4.8. Фінанси, прибуток та рентабельність

Поняття доходу (виручки). Прибуток - основний показник фінансово-економічної діяльності підприємства. Види прибутку. Порядок визначення фінансового результату діяльності підприємства. Поняття ефективності. Види ефективності. Рентабельність як показник ефективності діяльності підприємства. Види рентабельності. Шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства. Фінансовий стан підприємства, його фінансова стійкість, платоспроможність, ліквідність активів.

4.9. Інвестиції підприємства та їх ефективність

Поняття інвестицій та їх класифікація. Суб'єкти інвестиційної діяльності. Фінансові інвестиції. Види цінних паперів, порядок їх випуску, обігу та використання. Інвестиції у засоби виробництва. Державне регулювання інвестиційної діяльності. Визначення необхідного обсягу і джерел фінансування капіталовкладень. Структура інвестицій: технологічна, відтворювальна, галузева і територіальна. Оцінка доцільності інвестиційного проекту. Статичні показники оцінки ефективності інвестицій. Врахування чинника часу при обґрунтуванні доцільності інвестиційного проекту.

4.10. Інноваційна діяльність підприємства

Поняття інновацій, інноваційної діяльності. Класифікація інновацій. Загальна характеристика інноваційних процесів. Науково-технічний прогрес, його особливості, загальні та пріоритетні напрями. Оцінка ефективності технічних та організаційних нововведень. Інноваційний розвиток підприємств.

4.11. Антикризова діяльність підприємства

Банкрутство підприємств. Фінансові причини виникнення неплатоспроможності підприємств. Поняття фіктивного банкрутства, його приховування або навмисне доведення до банкрутства. Реструктуризація, організаційні форми реструктуризації підприємств. Санація (фінансове оздоровлення) підприємств. Поняття економічної безпеки суб'єктів господарювання. Економічна безпека підприємства: фінансова, інформаційна, техніко-технологічна, політико-правова інтелектуальна складові.

5. ЗВІТНІСТЬ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ ТА ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

По закінченню практики студент подає на кафедру звіт у формі стислого опису виконаних видів діяльності відповідно до завдань, визначених на основі плану виробничої, ґрунтовні пропозиції щодо вдосконалення діяльності підприємства, запропонований для подальшого дослідження комплекс розробок з використанням комп'ютерних технологій.

Звіти про практику відображають результати вивчення програмних питань (їх стан за останні три роки), містять висновки і рекомендації, копії документів і рішень. Вони повинні мати чітку побудову, логічну послідовність, переконливу аргументацію, доказовість висновків і обґрунтованість рекомендацій.

Звіт готується у письмовій формі, має відобразити всі аспекти діяльності студента на місцях проходження практики і може бути структурований наступним чином (див. табл. 4.1).

Таблиця

4.1 Структура та приблизний обсяг окремих елементів звіту

Назва структурного елемента звіту	Обсяг
Титульний аркуш	1
Щоденник проходження практики	4-5
Зміст	1
Вступ	1
Розділ 1. Організаційні засади функціонування підприємства	5-8
Розділ 2. Фінансово-економічні показники діяльності підприємства	7-9
Розділ 3. Природоохоронна діяльність та екологічно чисте виробництво підприємства	5-8
Висновки та пропозиції	1-2
Список використаних джерел	1-2
Додатки*	
Разом	26-37

** Додатки не включаються до загального обсягу сторінок звіту*

Титульний аркуш містить: назву вищого органу підпорядкування, назву вищого навчального закладу, назву факультету, назву кафедри, де виконана робота, назву підприємства - базу проходження практики, дані про виконавця, керівників практики від підприємства і від кафедри, терміни проходження практики.

Вступ - обґрунтування актуальності і практичної значущості звіту особливостей постановки і вирішення питань стосовно конкретних умов дослідження. Загальна системна характеристика підприємства-об'єкта дослідження: назва, форма власності, організаційно-правова форма, галузева належність, юридична та фактична адреса, загальна кількість працівників, у тому числі чисельність апарату управління.

Розділ 1-3 є аналітико-дослідницькими розділами. Студент повинен зробити ґрунтовний аналіз фактичного стану досліджуваної проблеми виключно на матеріалах підприємства-об'єкта практики та середовища його функціонування із використанням накопиченого фактичного матеріалу та із залученням усіх теоретичних знань, певного методичного інструментарію.

Висновки та пропозиції щодо вдосконалення діяльності підприємства. Узагальнюючи проведений аналіз досліджуваної проблеми студент повинен провести діагностику ефективності управління підприємством в цілому, оцінити ефективність пропозицій (бажано детальна ґрунтовна оцінка з пропозиції, пов'язаної з проблематикою дослідження), наслідки та перспективи діяльності підприємства. Стисло формулюються головні висновки, пропозиції і рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності підприємства - бази практики.

Список використаних джерел.

Додатки. У додатках рекомендується наводити: статут підприємства; положення про функціональні підрозділи, посадові інструкції фахівців, Штатний розпис, форми бухгалтерської і статистичної звітності (№ 1 «Баланс»; № 2 «Звіт про фінансові результати»; № 1-ПВ «Звіт з праці», № 3-ПВ «Звіт про використання робочого часу»; № 2 Звіт про фінансові результати, № 1-м «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», «Основні економічні показники...» форма 50с. г. та інші), договори з постачальниками, організаційно-розпорядницькі документи: накази, розпорядження, інструкції, довідкову інформацію до аналітичних і прогнозних розрахунків.

Письмовий звіт разом зі щоденником подається у встановлений термін керівнику практики від кафедри для перевірки, рецензування та допуску до захисту. За результатами перевірки звіту керівник приймає рішення про допуск його до захисту або повертає студенту на доопрацювання відповідно до зазначених зауважень.

До захисту допускаються студенти, які повністю виконали програму практики, представили звіт згідно з встановленою формою та одержали позитивну характеристику керівника від підприємства-бази практики.

6. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Звіт з практики захищається студентом (з диференційованою оцінкою) в комісії, призначеній деканом факультету. До складу комісії входять керівники практики від кафедри, викладачі кафедри та, за можливості, керівники практики від бази практики

Комісія приймає захисти виробничої практики у студентів протягом перших десяти днів терміну, відведеного на підготування. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента за підписами членів комісії.

Поданий на кафедру звіт оцінюється керівником практики від університету за максимальною сумою 70 балів за наступних умов: звіт має всі структурні елементи, Звіт-щоденник містить опис виконаних студентом під час практики обліково-аналітичних робіт, їх

виконання підтверджено доданими додатками та відповідними розрахунками. Захист звіту з практики оцінюється комісією за максимальною сумою 30 балів.

Написання та оформлення звіту

на „5” ----- 70 балів

на „4” ----- 60 балів

на „3” ----- 50 балів

на „2” ----- 0 балів

Захист звіту з практики

на „5” ----- 25-30 балів

на „4” ----- 15-24 бали

на „3” ----- 5-14 балів

на „2” ----- 0-13 балів

Звіт з практики оцінюється за окремих умов в сумі 100 балів, а академічна оцінка виставляється в залікову книжку окремою графою.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. СПИСОК ДОДАТКОВОЇ ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальні питання реформування вітчизняного аграрного сектору: Колективна монографія / О.В. Мороз, В.А. Матвійчук, Н.П. Карачина, І.Ю. Салькова та ін. Вінниця: ВНАУ, 2012. 312 с.
2. Біопаливо. Продовольча, енергетична та екологічна безпека України [Текст]: монографія / Г. М. Калетнік. К. : Хай-Тек Прес, 2010. 515 с.
3. Данилишин Б. М. Економіка природокористування / Б. М. Данилишин, М. А. Хвесик, В. А. Голян. К. : Кондор, 2010. 465 с.
4. Державне управління розвитком електроенергетики в контексті європейської інтеграції України [Текст]: монографія / Калетнік Г. М. [та ін.]; Вінниц. нац. аграр. ун-т. М Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2012. – 281 с.
5. Екологічна економіка [Текст] : навч. посіб. / Л. С. Гринів; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів : Магнолія 2006, 2015. 359 с.
6. Економіка довкілля і природних ресурсів: навчальний посібник / за заг. ред. П. Т. Бубенка; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ, 2014. 280 с.
7. Економіко-правові аспекти екологізації аграрного виробництва в Україні [монографія]//Ковальчук С.Я., Оверковська Т.К. Вінниця.-Едельвейс і К.-2014. 346с.
8. Брояка А.А., Хаєцька О.П. Сучасний стан та тенденції інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств харчової промисловості. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 7. С. 53-64.
9. Брояка А.А. Аналіз основних макроекономічних індикаторів соціально-економічного розвитку України. *Проблеми економіки the problems of economy*. 2018. № 1 (35). ч. С.42-49.
10. Гончарук І. В. Роль фінансового планування у розвитку малого і середнього бізнесу. *Ефективна економіка*. 2017. № 9. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5770>
11. Гончарук І. В., Томашук І. В. Вплив еколого-економічного фактору на особливості організаційно-економічного механізму використання ресурсного потенціалу сільських територій. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 4. С. 52-62.
12. Гончарук І.В., Старосуд В.І., Мулик Т.О. Фінансові результати сільськогосподарських підприємств: механізм формування та аналітична оцінка (на прикладі Ялтушківської дослідно-селекційної станції ІБК І ЦБ НААН України). *Економіка. Фінанси. менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018 № 4. С. 18-34.
13. Гончарук І. В. Управління дебіторською заборгованістю у сільськогосподарських підприємствах: фінансово-обліковий аспект / Під заг. ред. О.М. Варченко. Біла Церква: БНАУ, 2019. 288 с.
14. Дюк А.А. Формування організаційно-економічного потенціалу стратегічного розвитку підприємств за умов трансформаційних перетворень. *Причорноморські Економічні студії. Науковий журнал*. 2018. № 26 Ч. 1. С. 139-144.

15. Коломієць Т.В. Роль інформаційних ресурсів у процесі формування інтелектуального капіталу підприємства. *Ефективна економіка*. 2017. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/>
16. Паламаренко Я.В. Венчурне інвестування як орієнтир інноваційного розвитку підприємств АПК України. Електронне наукове фахове видання *Інфраструктура ринку*. 2018. № 23. С.60-68.
17. Паламаренко Я. В. Заходи щодо підвищення економічної ефективності діяльності підприємств спиртової галузі України в контексті сьогодення. *Ефективна економіка*. 2016. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>
18. Паламаренко Я. В. Основи побудови стратегії інноваційного розвитку галузі спиртової промисловості України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 19.
19. Паламаренко Я. В. Адитивна модель оцінювання рівня стратегічного розвитку підприємств спиртової промисловості на основі методики PESTEL-FAMIL(Y)-аналізу. *Економіка та суспільство*. 2017. № 13. URL: <http://economyandsociety.in.ua>
20. Паламаренко Я.В. Концептуальні засади формування стратегії інноваційного розвитку підприємств АПК України. *Інфраструктура ринку*. 2019 р. № 29 С. 91-100
21. Прямухіна Н.В., Салькова І.Ю. Особливості формування міжрегіонального економічного простору в Україні: можливості та перешкоди. *Економіка. Фінанси. Менеджмент*. 2018. №11 (39). С. 7-16.
22. Салькова І.Ю. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства.. *Економіка та суспільство*. URL: <http://msu.edu.ua/uk/ekonomika-ta-suspilstvo/>. 2018. № 16. С. 790-794.
23. Хаєцька О.П. Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва в Україні *Економіка та управління АПК*. 2018. №2. (140). С. 122-131.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: ukrstat.gov.ua
2. Офіційний сайт Головного управління статистики у Вінницькій області URL: <http://vous.vin.ua/>
3. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: www.me.gov.ua
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
5. Офіційний сайт наукового фахового журналу *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. URL: efm.vsau.org